

דברי סיכום לפרק "אם אינך מביריך"

כיתות סוטות שונות בעם ישראל ומחוץ לו, ולא פחות מכך גם השלטונות הזרים שמשלו בארץ, ניסו לחבל הן במעשי בית דין בקביעה המדוייקת של החודשים, והן בהעברת הידיעות לארץ ולגולה. בגלל מכשולים אלה, ובשל החשיבות המיוחדת שבעדות החודש, נקבעו דרישות חמורות בקבלת עדות החודש הרבה יותר מבעדויות אחרות. ובעיקר בקביעת חובת עדות על עצם נאמנותם של העדים (ולא סמכו על ההנחה הקיימת בשאר עדויות שסתם אדם הבא להעיד – אדם כשר הוא). אף נקבעו תקנות שונות כדי לעודד את העדים שיבואו להעיד אפילו היו במקום רחוק, על מנת לקיים את קביעת המועדים בזמנה וכתקונה.

השאלה העקרונית הבסיסית שבכל ענין קביעת לוח הזמנים: האם יש לקביעת המועדים קני מידה פורמליים מוחלטים, סוכמה בסופו של דבר בשלילה. לאמור: הלכה למעשה, ויותר מאשר כל תחומי ההלכה, קביעת המועדים היא נושא שבו בית הדין ושיקוליו הם המכריעים. והכרעת בית הדין חשובה יותר מן העדויות, גם אם אנו בטוחים שהן מגלות מציאות ממשית. ולא רק טעויות אנוש גרידא אינן מבטלות את כוח קביעתו של בית דין, אלא יש גם מידה מסוימת של שרירות בידי בית הדין לקבוע את המועדים. שכן המועד הוא החג שנקבע על ידי עם ישראל ועל ידי "ראשי ישראל" ו"זקני העדה" בבית הדין, וקביעתם היא מכרעת וסופית.